

ӨВӨРХАНГАЙ АЙМАГ ДАХЬ ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

Аудитын сэдэв: Орон нутгийн төсвийн хөрөнгө оруулалтын хяналтын тогтолцоо, захиалагчийн хяналтын үр нөлөө

Аудит хийсэн үндэслэл, бүрэн эрх: Аудитыг Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3.1-д заасан бүрэн эрхийн хүрээнд Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын 2025 оны 12 дугаар сарын 30-ны өдрийн тушаалаар баталсан "Аудитын сэдэв батлах тухай" А/173, "Төрийн аудитын байгууллагын 2026 онд гүйцэтгэх аудитын жилийн төлөвлөгөө батлах тухай" А/179 дугаар тушаалуудыг тус тус үндэслэн аудитыг хийж гүйцэтгэв.

Аудитын гол дүгнэлт: Орон нутгийн төсвийн хөрөнгөөр хэрэгжсэн төсөл, арга хэмжээнд хяналт тавих тогтолцоо бүрдсэн боловч захиалагчийн хяналтын нэгдсэн удирдлага, байгууллагуудын уялдаа хангалтгүйгээс хяналт бүрэн, үр нөлөөтэй хэрэгжээгүй байна.

Тайланг хүргүүлсэн этгээд: Аймгийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурал, аймаг, сумдын Засаг дарга нар, аймгийн Газрын харилцаа, барилга, хот байгуулалтын газар, Худалдан авах ажиллагааны газар

Аудит хийсэн багийн бүрэлдэхүүн, хугацаа: Аудитыг Өвөрхангай аймаг дахь Төрийн аудитын газрын дарга, Тэргүүлэх аудитор О.Батжаргал хянан удирдаж, аудитын менежер П.Хорлоосүрэн үе шатны болон чанарын хяналтыг хэрэгжүүлж, ахлах аудитор Ө.Ринчинмядаг, аудитор Р.Энхзул, Д.Очирбат нар 2026 оны 02 дугаар сарын 06-ны өдрөөс 4 дүгээр сарын 24-ны өдрүүдэд хийж гүйцэтгэлээ.

Нэмэлт мэдээлэл, мэдээллийн эх сурвалж: www.audit.mn цахим хаяг

Мэйл хаяг: uvurkhangai@audit.gov.mn

Дараах QR кодыг уншуулж дэлгэрэнгүй тайлантай танилцана уу.

Аудитын харилцан хамаарал:

Өвөрхангай аймаг дахь Төрийн аудитын газраас “Орон нутгийн төсвийн 2023, 2024 оны хөрөнгө оруулалтын төлөвлөгөөний хэрэгжилт, үр дүн”, “Орон нутгийн хөгжлийн сангийн 2023, 2024 оны бүрдүүлэлт, зарцуулалт үр дүн, үр нөлөө”-нд хийж гүйцэтгэсэн аудитын дүгнэлт судалгаанд тулгуурлан 2023-2025 онд Орон нутгийн төсвийн хөрөнгө оруулалт, Орон нутгийн хөгжлийн сан, Авто замын сангийн хөрөнгөөр хэрэгжсэн ТАХ-ний захиалагчийн хяналтын гэрээ, захиалагчийн хяналтын зардлын зарцуулалт, бусад холбогдох нотлох баримт материал болон тооцоо, судалгаатай холбоотой мэдээллүүдэд үндэслэсэн “Орон нутгийн төсвийн хөрөнгө оруулалтын хяналтын тогтолцоо, захиалагчийн хяналтын үр нөлөө” сэдэвт аудитыг хийж гүйцэтгэсэн.

Төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хийгдэж буй төсөл, арга хэмжээ чанар муу, ажлын тоо, хэмжээ зөрүүтэй, материал хийцийн хувьд анх төлөвлөж, төсөвлөсөн байдлаас өөр байхад хүлээж авах, ашиглалтад оруулах тохиолдол гарах болсон. Үүнийг өмнөх аудитуудын явцад илрүүлсэн ба учир шалтгааныг олж цаашид давтан гаргахгүй байх үүднээс энэхүү аудитын сэдвийг сонгосон. Тухайн нөхцөл байдлын учир шалтгааныг тодруулах явцад хяналтын тогтолцоо тэр дундаа ажлын явцад захиалагчийн хяналт хийгдэх, өгөгдсөн үүрэг даалгавраа цаг тухайд нь гүйцэтгүүлснээр төсөл, арга хэмжээ чанартай хэрэгжих гол ажил гэдгийг тодорхойлсон.

Засгийн газрын 2023 оны 278 дугаар тогтоолоор баталсан "Төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжүүлэх төсөл, арга хэмжээг төлөвлөх, санхүүжүүлэх, хянах, тайлагнах журам"-д хяналт, захиалагчийн хяналттай холбоотой захиалагчийн чиг үүрэг, захиалагчийн техник, технологийн хяналтыг хэрэгжүүлэгч байгууллагын чиг үүрэг, санхүүжилтийн ерөнхий зохицуулалтыг зааж өгсөн. Мөн Барилгын тухай хууль, Барилгын ажлын захиалагчийн дүрэм, Авто замын тухай хууль, Авто зам, замын байгууламжийн барилгын ажлын техник, технологийн хяналтыг хэрэгжүүлэх журам, Эрчим хүчний барилга байгууламж барих ажлын журамуудад захиалагчийн хяналттай холбоотой заалтуудыг тусгасан.

Аймаг, сумаас хэрэгжүүлж буй төсөл, арга хэмжээнд барилга, байгууламжийн ажилд Засгийн газрын 2023 оны 278 дугаар тогтоолоор батлагдсан "Төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжүүлэх төсөл, арга хэмжээг төлөвлөх, санхүүжүүлэх, хянах, тайлагнах журам", Сангийн сайдын 2021 оны 86 дугаар тушаалаар батлагдсан "Орон нутгийн хөгжлийн сангийн үйл ажиллагааны журам"-д -д заасны дагуу аймаг, сумын тамгын газрын холбогдох мэргэжилтэн болон ГХБХБГ, авто зам, замын байгууламжийн хувьд МУЗГ-н 2019 оны 312-р тогтоолоор баталсан "Авто замын санд хөрөнгө төвлөрүүлэх, захиран зарцуулах журам"-д заасны дагуу аймаг, сумын тамгын газрын холбогдох мэргэжилтэн, төсөвт өртгөөс шалтгаалж зөвлөх үйлчилгээ авахаар хууль, журамд тусгасан байна.

Аудитын зорилго, зорилтууд, хамарсан хүрээ:

Орон нутгийн төсвийн хөрөнгө оруулалтын хяналтын тогтолцоо, захиалагчийн хяналтын үр нөлөөнд нийцлийн аудит хийж, дүгнэлт гарган зөвлөмж боловсруулж, дүгнэлтийг аймгийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурал, Засаг дарга болон холбогдох байгууллага, албан тушаалтанд танилцуулахад аудитын зорилт чиглэгдсэн.

Аудитын зорилтыг хангахын тулд дараах чиглэлээр аудитыг гүйцэтгэлээ. Үүнд:

- *Орон нутгийн төсвийн хөрөнгө оруулалтын хяналтын тогтолцоо оновчтой, бүрэн төлөвшсөн эсэх;*
- *Орон нутгийн төсвийн хөрөнгөөр санхүүжүүлсэн төсөл, арга хэмжээнд хэрэгжүүлэх хяналтыг холбогдох хууль тогтоомж, дүрэм, журамд нийцүүлэн үр нөлөөтэй хэрэгжүүлсэн эсэх;*
- *Орон нутгийн төсвийн хөрөнгөөр санхүүжүүлсэн захиалагчийн хяналтын зардлыг журмын дагуу төлөвлөн, зарцуулсан эсэх.*

Аудитад аймаг, сумдын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурал, Засаг дарга, аймгийн засаг даргын тамгын газрын хэлтсүүд, Газрын харилцаа, барилга, хот байгуулалтыг газар, Худалдан авах ажиллагааны газар зэрэг байгууллагуудыг хамруулсан.

Өвөрхангай аймаг, Арвайхээр, Хархорин, Бат-Өлзий, Уянга, Хужирт, Баян-Өндөр, Гучин-Ус, Баянгол, Богд, Баруунбаян-Улаан, Нарийнтээл, Төгрөг, Сант сумдад орон нутгийн төсвийн хөрөнгө оруулалт, Орон нутгийн хөгжлийн сан, Авто замын сангийн хөрөнгөөр санхүүжүүлэн 2023, 2024, 2025 онуудад хийгдсэн төсөл, арга хэмжээнүүдийн хяналтын тогтолцоо, захиалагчийн хяналтын зардлыг тайлан болон гүйцэтгэлтэй уялдуулан үзэж дүгнэлт гаргасан.

Аудитын гол үр дүн:

Аудитаар **673.19** сая төгрөгийн 5 албан шаардлага, 13 зөвлөмж өгч; **673.19** сая төгрөгийн санхүүгийн үр өгөөж, 1 санхүүгийн бус үр өгөөж тооцов.

БҮЛЭГ 1

Орон нутгийн төсвийн хөрөнгөөр хийгдэх хөрөнгө оруулалтын хяналтын тогтолцоо бүрдсэн боловч хууль, журамд заасан хяналтыг хэрэгжүүлэхэд аймаг, сумдын уялдаа холбоог сайжруулах шаардлагатай байна.

1.1. Орон нутгийн төсвийн хөрөнгөөр хийгдэх хөрөнгө оруулалтын хяналтын тогтолцоо бүрдсэн боловч хууль, журамд заасан хяналтыг хэрэгжүүлэхэд аймаг, сумдын уялдаа холбоог сайжруулах шаардлагатай байна.

Төсвийн тухай хуулийн 4 дүгээр зүйлийн 4.1.27.-д ““орон нутгийн төсөв” гэж аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлаас баталсан, тухайн шатны төсөвт харьяалагдах ерөнхийлөн захирагчийн бүрдүүлж, хуваарилан зарцуулах төсвийг;” гэж заасан. Аймгийн ИТХ-ын тогтоолоор жил бүр аймгийн ОНХС, АЗС, орон нутгийн хөрөнгө оруулалт, их засварын зардлаас хэрэгжүүлэх ТАХ-г баталдаг. Эдгээр эх үүсвэрүүдээс баталж барилга байгууламж, авто зам, дэд бүтэц, их засвар, тохижилт, тоног төхөөрөмж, зураг төсөв, зөвлөх үйлчилгээ гэсэн ТАХ-үүдийг хэрэгжүүлдэг. Тус 5 төрлөөс хууль журмын дагуу барилга байгууламж, авто зам, дэд бүтэц, их засвар, тохижилтын ажилд захиалагчийн хяналт хийгддэг.

Захиалагчийн хяналт гэдэг нь хөрөнгө оруулагчаас мэргэжлийн байгууллагаар төлөөлүүлэн төслийн явц, чанар, аюулгүй байдалд тавих хяналт, удирдлага, зохион байгуулалтын үйл ажиллагааг хэлнэ. /эх сурвалж: Сангийн яамны Төсвийн хөрөнгө оруулалтын удирдлагын тухай анхдагч хуулийн хэрэгцээ, шаардлагыг Урьдчилан тандан судалсан тайлан/

Засгийн газрын 2023 оны 278 дугаар тогтоолоор баталсан **“Төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжүүлэх төсөл, арга хэмжээг төлөвлөх, санхүүжүүлэх, хянах, тайлагнах журам”**-д хяналт, захиалагчийн хяналттай холбоотой захиалагчийн чиг үүрэг, захиалагчийн техник, технологийн хяналтыг хэрэгжүүлэгч байгууллагын чиг үүрэг, санхүүжилтийн ерөнхий зохицуулалтыг зааж өгсөн. Мөн **Барилгын тухай хууль, Барилгын ажлын захиалагчийн дүрэм, Авто замын тухай хууль, Авто зам, замын байгууламжийн барилгын ажлын техник, технологийн хяналтыг хэрэгжүүлэх журам, Эрчим хүчний барилга байгууламж барих ажлын журамуудад** захиалагчийн хяналттай холбоотой заалтуудыг тусгасан.

Дээрх холбогдох хууль, журмын дагуу аймгийн ОНХС, авто замын сан, орон нутгийн хөрөнгө оруулалт, их засварын зардлаас хэрэгжүүлж буй барилга байгууламж, дэд бүтэц, их засвар, тохижилтын ажлуудад захиалагчийн хяналтыг аймгийн ГХБХБГ; авто замын байгууламж, засварын ажлуудад захиалагчийн хяналтыг аймгийн ЗДТГ-ын ХБТХОХ гүйцэтгэж байна.

Сумдын хувьд нарийн мэргэжил шаардсан томоохон ажлуудын захиалагчийн хяналтыг гэрээний үндсэн дээр аймгийн ГХБХБГ-аар хийлгэх бүрэн боломжтой, энэ тухай холбогдох хууль, журамд тодорхой тусгасан боловч сумдын ОНХС-ийн хөрөнгөөр хэрэгжүүлж буй ТАХ-үүдийн захиалагчийн хяналтыг сумаас хэрэгжүүлж байна.

1.2. Орон нутгийн төсвийн хөрөнгө оруулалтаар аймгаас хэрэгжүүлж буй ТАХ-нд хяналт тавьж буй байгууллагуудад нарийн мэргэжлийн хүний нөөцөөр хангагдсан боловч сумдад мэргэжлийн боловсон хүчин байхгүй, аймаг сумдын харилцан уялдаат байдал дутмаг байна.

Аймгийн хэмжээнд орон нутгийн төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжсэн ТАХ-нд тавих захиалагчийн хяналтыг аймгийн ГХБХБГ-ын барилга, хот байгуулалтын хэлтэс болон аймгийн ЗДТГ-ын Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, хөрөнгө оруулалтын хэлтэс хэрэгжүүлж байна. Тус 2 байгууллагын хувьд үндсэн орон тоонд 2023-2025 онуудад тогтвор суурьшилтай ажилласан, ГХБХБГ-ын гэрээт инженерүүдийн өнгөрсөн 3 жилийн хугацаанд 1 удаа хөдөлгөөн гарсан, ХБТХОХ-ийн хувьд 2023 онд даргын үүргийг мэргэжилтэн түр орлон гүйцэтгэж байгаад 2024 оноос бүрэн орон тоогоор ажиллаж эхэлсэн байна.

Тус 2 байгууллагын хувьд хяналтыг хэрэгжүүлэгч албан хаагчид нь тухайн албан тушаалд 2-12 жилийн хугацаанд ажилласан туршлагатай батлагдсан албан тушаалын тодорхойлолтын шаардлагад бүрэн нийцсэн байгаа бөгөөд хот ба бүс нутгийн төлөвлөлт; дулааны, иргэний ба үйлдвэрлэлийн барилгын, дулааны цахилгаан станц механик, цахилгааны, авто замын барилгын инженер гэсэн үндсэн мэргэжилтэй албан хаагчдаас бүрдсэн.

Арвайхээр, Хархорин сумдын хувьд Хотын захирагчийн ажлын албанд архитекторын орон тоотойгоор ажиллаж тухайн суманд хэрэгжсэн ТАХ-үүдийн захиалагчийн хяналтыг хэрэгжүүлж ирсэн байна. Бусад сумдын хувьд ОНХС-ийн хөрөнгөөр хэрэгжиж буй бүх төрлийн ТАХ-ний захиалагчийн хяналтыг сумдын ЗДТГ-ын албан хаагчид дотоод нөөц боломжоороо хэрэгжүүлж ирсэн. Нарийн мэргэжлийн инженерийн хяналт шаардлагатай ажилд мэргэжлийн бус хүн хяналт тавих нь зураг төсвийн дагуу барилга байгууламж баригдахгүй байх, ажлыг чанаргүй гүйцэтгэгдэхэд нөлөөлж байна

Засгийн газрын 2023 оны 278 дугаар тогтоолоор баталсан **"Төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжүүлэх төсөл, арга хэмжээг төлөвлөх, санхүүжүүлэх, хянах, тайлагнах журам"**-н 2 дугаар зүйлийн 2.2.7 дахь "Төсвийн хөрөнгө оруулалтын чиглэлээр тухайн салбарын судалгаа, дүн шинжилгээ хийх, танилцуулга, мэдээлэл бэлтгэх;" гэсэн заалтыг хэрэгжүүлээгүй.

АУДИТЫН ИЛРҮҮЛЭЛТ

Засгийн газрын 2023 оны 278 дугаар тогтоолоор баталсан "Төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжүүлэх төсөл, арга хэмжээг төлөвлөх, санхүүжүүлэх, хянах, тайлагнах журам"-д заасны дагуу орон нутгийн төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжсэн ТАХ-нд аймгаас бодлогоор судалгаа, дүн шинжилгээ хийгдээгүй, сумдад нэгдсэн байдлаар чиглэл, заавар өгөөгүй, төсвийн байгууллагууд нь уялдаагүй ажиллаж ирсэн байна.

БҮЛЭГ 2

Орон нутгийн төсвийн хөрөнгөөр санхүүжүүлсэн төсөл, арга хэмжээнд тавих хөндлөнгийн хяналт сайжирсан боловч захиалагчийн хяналтыг бүрэн хэрэгжүүлээгүй байна.

2.1. Орон нутгийн төсвийн хөрөнгөөр санхүүжүүлсэн төсөл, арга хэмжээний захиалагчийн хяналтын гэрээг бүрэн хийгээгүй, үүрэг даалгаврын биелэлтийг тооцох ажил хангалтгүй байна.

Засгийн газрын 2023 оны 278 дугаар тогтоолоор баталсан "Төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжүүлэх төсөл, арга хэмжээг төлөвлөх, санхүүжүүлэх, хянах, тайлагнах журам"-д захиалагч болон хяналт хэрэгжүүлэгч байгууллагын чиг үүргийг зааж өгсөн.

Аймгийн ГХБХБГ нь 2024 онд 19 ажилд хяналт тавихаар, 2025 онд 20 барилга байгууламжийн засварын ажилд техникийн хяналт гүйцэтгэхээр хавсралт бүхий нэгдсэн гэрээг аймгийн Засаг даргатай байгуулсан байна. Аймгийн ЗДТГ-ын ХБТХОХ-ийн хувьд зарим гадна байгууламж, холбоо сувагчлал, үерийн далан, авто замын засвар зэрэг ажлуудад хяналт хийж байгаа бөгөөд захиалагчийн хяналт хийх эрх бүхий хувь хүн, хуулийн этгээд байхгүй тул захиалагчийн хяналт хийх гэрээ хийгээгүй байна. Учир нь тус байгууллага нь захиалагчийн хяналт хийх бус ТАХ-ны гүйцэтгэлд хяналт тавих эрх бүхий байгууллага юм.

Засгийн газрын 2023 оны 278 дугаар тогтоолоор баталсан "Төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжүүлэх төсөл, арга хэмжээг төлөвлөх, санхүүжүүлэх, хянах, тайлагнах журам"-н 5 дугаар зүйлийн 5.3.7-д заасны дагуу захиалагчийн техник, технологийн хяналтыг хэрэгжүүлэгч этгээд гүйцэтгэгчид өгсөн үүрэг даалгаврын биелэлтийг бүрэн тооцсон, биелэлтийн талаарх тэмдэглэл хангалтгүй, дотоод хяналт сул байна.

АУДИТЫН ИЛРҮҮЛЭЛТ

- Засгийн газрын 2023 оны 278 дугаар тогтоолоор баталсан "Төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжүүлэх төсөл, арга хэмжээг төлөвлөх, санхүүжүүлэх, хянах, тайлагнах журам"-ын 4 дүгээр зүйлийн **4.4.1.1.** "төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн шилжүүлсэн эрхийн дагуу захиалагчийн техник, технологийн хяналтыг хэрэгжүүлэх гэрээг төсөл, арга хэмжээ тус бүрээр захиалагчтай байгуулах;" гэсэн заалтыг хэрэгжүүлж ажиллаагүй, гэрээг нэгдсэн байдлаар хийсэн байна.
- Аймгийн ГХБХБГ, ХБТХОХ-ээс захиалагчийн хяналтад тавих дотоод хяналт сул байна. Захиалагчийн техник, технологийн хяналтыг хэрэгжүүлэгч этгээд нь хяналт хийсэн тухай бүр тэмдэглэл үйлдэж, гүйцэтгэгч байгууллагад өгөгдсөн үүрэг даалгавар, түүний биелэлтийн талаар тэмдэглэж, ажлын гүйцэтгэлд хавсаргана гэж заасныг хэрэгжүүлээгүй, гүйцэтгэгчид өгсөн үүрэг даалгаврын биелэлтийн тэмдэглэл дутуу үйлдсэн байна.
- Аймгийн ГХБХБГ болон ХБТХОХ нь захиалагчийн хяналтыг бүрэн хэрэгжүүлж ажиллаагүй байна.

2.2. Орон нутгийн төсвийн хөрөнгөөр санхүүжүүлсэн төсөл, арга хэмжээнд Зөвлөх үйлчилгээ үзүүлэх мэргэжилтэн, мэргэжлийн хуулийн этгээдтэй гэрээ байгуулсан ажил байхгүй байна.

Барилгын тухай хуулийн 4 дүгээр зүйлийн 4.1.29-д "зөвлөх үйлчилгээ" гэж барилгын үе шатны ажил гүйцэтгэх, норм, нормативын баримт бичиг боловсруулах, барилгын материалын үйлдвэрлэлийн технологийн сонголт, механик-автоматжуулалт,

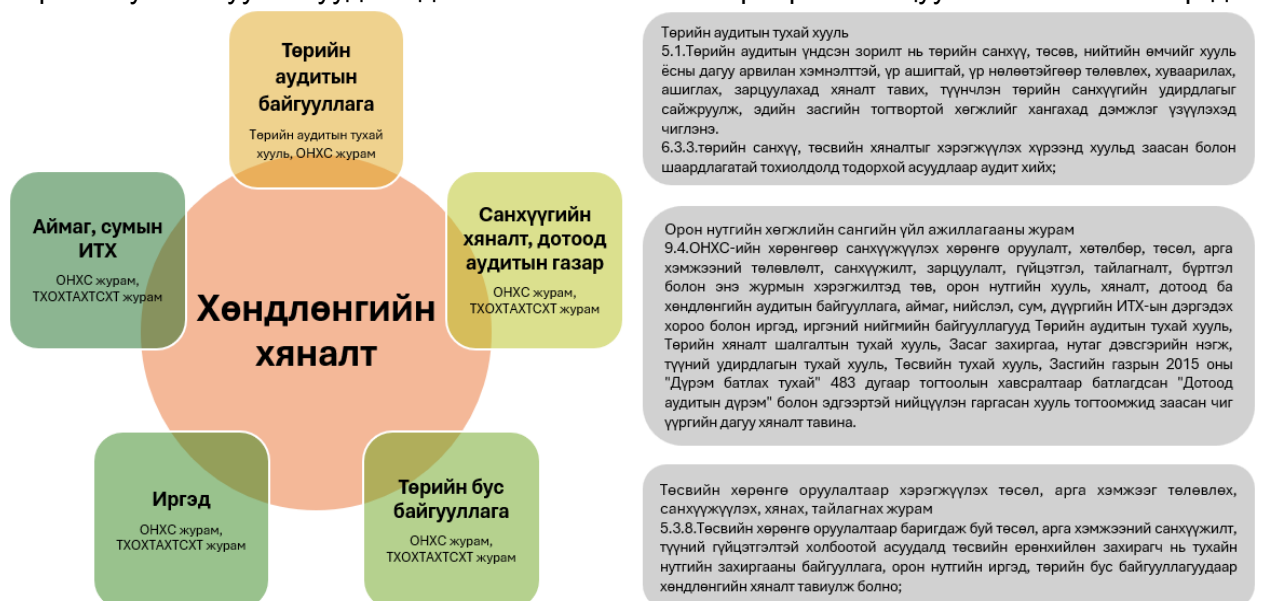
тохируулга, зүгшрүүлэх, чанар аюулгүй байдлын түвшин, төлөв байдлыг тогтооход шаардлагатай мэргэжил, тусгай мэдлэг, ур чадварын үндсэн дээр үзүүлж байгаа мэргэжлийн үйлчилгээг”; 42 дугаар зүйлийн 42.2.-д “Энэ хуулийн 10.1.4¹, 10.1.5²-д заасан ангилалд хамаарах барилга байгууламжийн үйл ажиллагаанд зөвлөх үйлчилгээг заавал авна.” гэж заасан.

Авто замын тухай хуулийн 4 дүгээр зүйлийн 4.1.17.-д ““зөвлөх үйлчилгээ” гэж Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил үйлчилгээ худалдан авах тухай хуулийн 5.1.15-д заасныг;” гэж заасан.

Өвөрхангай аймагт 2023-2025 онд орон нутгийн төсөв, ОНХС, авто замын сангийн эх үүсвэрээр өндөр, онцгой түвэгшлийн ангилалд хамаарах барилга байгууламж баригдаагүй; 5 тэрбумаас дээш төсөвт өртөгтэй авто зам, замын байгууламжийн барилга, засварын ажил хийгдээгүй тул зөвлөх үйлчилгээг аваагүй захиалагч тал болох аймгийн ХБТХОХ, ГХБХБГ-аас хяналтыг хэрэгжүүлж ирсэн байна.

2.3. Орон нутгийн төсвийн хөрөнгөөр хэрэгжүүлсэн төсөл, арга хэмжээнд тавих хөндлөнгийн хяналтууд сайжирч хууль эрхзүйн хүрээнд зохих хяналтуудыг хэрэгжүүлсэн ба хяналтын байгууллагуудын уялдаат байдал нэмэгдсэн байна.

ОНТХО-аар хэрэгжүүлж буй төсөл, арга хэмжээнд аймаг, сумын ИТХ, Төрийн аудитын байгууллага, Санхүүгийн хяналт, дотоод аудитын газар, орон нутгийн иргэд, төрийн бус байгууллагууд хөндлөнгийн хяналт хийх эрхзүйн зохицуулалттай байна. Үүнд:

Төрийн аудитын байгууллага, Сангийн яам, Санхүүгийн хяналт, дотоод аудитын газар аудит, хяналт шалгалтаар тогтмол мэдээллээ солилцож хэвшээд байна. Уялдаат байдал сайжирч мэдээлэл сайн солилцсоноор аудит, хяналт шалгалтаар илэрсэн зөрчилд давхардуулж акт, албан шаардлага тавихгүй байх нөхцөл бүрдсэн бөгөөд цаашлаад алдаа зөрчил буурах боломжтой.

¹ 10.1.4.өндөр төвөгшилтэй барилга байгууламж;

² 10.1.5.онцгой төвөгшилтэй барилга байгууламж.

БҮЛЭГ 3

Орон нутгийн төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжүүлсэн төсөл, арга хэмжээний захиалагчийн хяналтын зардлыг гэрээнд бүрэн тусган төлөвлөөгүй боловч хяналт хэрэгжүүлэгч байгууллагууд олгогдсон санхүүжилтийг зориулалтын дагуу зарцуулсан байна.

3.1. Аймгаас орон нутгийн хөрөнгө оруулалт, ОНХС, авто замын сангаас хэрэгжүүлсэн зарим төсөл, арга хэмжээний захиалагчийн хяналтын зардлыг хууль тогтоомж, холбогдох журамд нийцүүлэн гэрээнд бүрэн тусгаагүй, сумдын түвшинд энэхүү зохицуулалтын хэрэгжилт хангалтгүй байна.

Барилга байгууламж барих, угсралт, суурилуулалт, засвар, авто зам болон замын байгууламжийн барих, засварлах ажлуудын захиалагчийн хяналтын зардлыг гэрээнд тусгасан байдал, хэрэгжилтийг холбогдох хууль тогтоомж болон дүрэм, журамд заасан заалтын дагуу үе шат бүрээр нь харуулбал. Үүнд:

Үе шатны ажил	Хэн хэрэгжүүлэх	Хийгдэх ажил	Хэрэгжилт
Төсөл арга хэмжээний худалдан авах ажиллагааг зохион байгуулах	- Захиалагч - Үнэлгээний хороо	Худалдан авах ажиллагааны баримт бичиг боловсруулахдаа захиалагчийн хяналт хэрэгжүүлэх этгээд, хэлбэрийг тодорхой болгоно.	Худалдан авах ажиллагааны баримт бичигт захиалагчийн хяналт хэрэгжүүлэх этгээд, хэлбэрийг тодорхойлохгүй байна.
Гүйцэтгэгч тендерийн баримт бичиг боловсруулах, төсөв боловсруулж сонгон шалгаруулалтад оролцох	Худалдан авах ажиллагаанд оролцогч	Холбогдох хууль, тогтоомжид заасны дагуу ажил гүйцэтгэхэд шаардлагатай төсөв боловсруулж худалдан авах ажиллагаанд оролцоно. Барилга байгууламж, авто зам, замын байгууламж, засварын ажил бол төсөвт өртгийн нэгдсэн товчоонд захиалагчийн хяналтын зардал заавал байна.	Оролцогч төсөвт өртгийн нэгдсэн товчоо боловсруулах төсөв боловсруулах дүрэм, нормыг бүрэн мөрдөхгүй байна.
Гүйцэтгэгчийг шалгаруулж ажил гүйцэтгэх гэрээ байгуулах	- Захиалагч - Гүйцэтгэгч	Холбогдох хууль, тогтоомжид заасны дагуу ажил гүйцэтгэх гэрээ байгуулах ба гэрээнд захиалагчийн хяналтын зардал тусгагдсан байна.	Аймгийн хувьд ажил гүйцэтгэх гэрээнд захиалагчийн хяналтын зардал тусгаж байгаач гүйцэтгэгчээс ирүүлсэн зөрүүтэй дүнг, гэрээ боловсруулах үед арифметик алдаа гаргаж ирүүлсэн дүнгээс өөр дүн бичиж гэрээ байгуулах асуудал гарч байна. Сумдын хувьд гэрээнд захиалагчийн хяналтын зардлыг тусгахгүй байна.
Захиалагчийн хяналт хийх гэрээ байгуулах	- Захиалагч - Захиалагчийн хяналт хийх этгээд	Захиалагчийн хяналт хийх эрх бүхий байгууллага, албан тушаалтантай захиалагчийн хяналт хийх гэрээ байгуулна. Гэрээнд төсөл, арга хэмжээнд захиалагчийн хяналт хийх хуваарь, давтамж, хяналт хийх этгээдийн эрх, үүргийг тусгана.	Аймгийн хувьд захиалагчийн хяналтын гэрээ байгуулж байгаач төсөл, арга хэмжээ бүрээр байгуулахгүй, сумдын хувьд огт байгуулахгүй байна.
Захиалагчийн хяналт хэрэгжүүлэх	- Захиалагч - Захиалагчийн хяналт хийх этгээд	Ажлын явцад ажлыг хугацаандаа чанартай хийж гүйцэтгэж байгаа эсэхэд хяналт хийж зөрчил дутагдлыг арилгуулах /буруу хийсэн ажлыг засуулах/, зураг төслийн дагуу хийгдэж байгаа эсэхэд хяналт хийнэ.	Захиалагчийн хяналт хэрэгжүүлж байгаа байгууллага гэрээний дагуу бүрэн ажиллахгүй байна.
Төсөл, арга хэмжээг хүлээн авах	Төсөл, арга хэмжээг хүлээн авах комисс	Захиалагчийн хяналтаар үүрэг даалгавар өгөгдсөн, тухайн үүрэг даалгавар бүрэн биелэгдсэн эсэхийг заавал баталгаажуулна.	Ажил хүлээн авах комисс захиалагчийн хяналтаар өгөгдсөн үүрэг даалгаврын биелэлтийг бүрэн баталгаажуулахгүй байна.

Засгийн газрын 2023 оны 278 дугаар тогтоолын хавсралт “Төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжүүлэх төсөл, арга хэмжээг төлөвлөх, санхүүжүүлэх, хянах, тайлагнах журам” -ийн 4 дүгээр зүйлийн 4.7.3.-д зааснаар Орон нутгийн төсвийн хөрөнгөөр хэрэгжүүлж буй төсөл, арга хэмжээний хувьд захиалагчийн хяналтын зардлыг дараах хувь хэмжээгээр тооцож заавал гэрээнд тусгана.

Барилга байгууламжийн хувьд	Зам, замын байгууламжийн хувьд
------------------------------------	---------------------------------------

Барилга байгууламжийн ажлын хувьд барилгын төвөгшилөөс хамаарч ихдээ 5%, багадаа 2% байна.	Зам, замын байгууламжийн хувьд зам, гүүрний уртаас хамаарч ихдээ 5%, багадаа 0.4% байна.
--	--

АУДИТЫН ИЛРҮҮЛЭЛТ

- Сумдын хувьд гүйцэтгэгч худалдан авах ажиллагаанд оролцох үедээ төсөвт өртгийн нэгдсэн товчоонд захиалагчийн хяналтын зардал тусгадаггүй, үүнийг үнэлгээний хороо шууд хүлээн авдаг зөрчил дийлэнх байна.
- Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах тухай хуулийн 39 дүгээр зүйлийн 39.5 дахь заалтыг аймаг, сумдад мөрдөөгүй, ТАХ-ний гэрээнд захиалагчийн хяналтыг хэн, ямар хэлбэрээр хэрэгжүүлэхийг тодорхой тусгаагүй байна.
- Орон нутгийн төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжүүлсэн барилга болон авто замтай холбоотой аймгийн зарим ажил, сумдын ихэнх ТАХ-ний гэрээнд нийт төсөвт өртгийн задаргааг дэлгэрэнгүй бүрэн оруулаагүй байна.
- Сумдад ОНХС-ийн хөрөнгөөр хэрэгжиж буй томоохон ТАХ-д тавих захиалагчийн хяналтыг мэргэжлийн байгууллагаар хийлгээгүй байна.
- Аймгаас зарлаж буй ТАХ-үүдийн хувьд гүйцэтгэгч худалдан авах ажиллагаанд оролцох үедээ төсөвт өртгийн нэгдсэн товчоонд захиалагчийн хяналтын зардлыг тусган ирүүлсэн боловч төсөвчний хийсэн төсвийн алдаа болон гэрээлэх шатны арифметик алдаанаас шалтгаалж зөрүү үүссэн байна.

3.2. Захиалагчийн хяналтын зардлыг гэрээний дагуу бүрэн санхүүжүүлээгүй бөгөөд хоорондын тооцоог хийж баталгаажуулаагүй байна.

Улс, орон нутгийн төсвийн хөрөнгөөр хэрэгжсэн ТАХ-ний захиалагчийн хяналтын зардлыг аймгийн 100100051414 Өв.Техник хяналт дансанд төвлөрүүлсэн байна. Тус дансны 2023-2025 оны орлого, зарлага, татан төвлөрүүлэлтийг харуулбал:

Хүснэгт. Захиалагчийн хяналтын зардлын 100100051414 дансны орлого, зарлага /2023-2025 он мян.төг/

ОРЛОГО					
	Эх үүсвэр	2023 он	2024 он	2025 он	Нийт дүн
	Дансны эхний үлдэгдэл	1,042,271.0	1,231,111.1	1,319,156.5	
	Нийт орлого	886,836.6	1,333,086.6	977,818.4	3,197,741.6
	Дансны орлогын нийт дүн	1,929,107.6	2,564,197.7	2,296,974.9	
ЗАРЛАГА					
	Зардлын нэр төрөл	2023 он	2024 он	2025 он	Нийт дүн
	Нийт зарлагын дүн	343,672.2	745,041.2	603,985.8	1,692,699.2
Ерөнхий орлогын данс	Орлого төвлөрүүлэв	354,324.3	500,000.0	1,000,000.0	1,854,324.3
	Дансны эцсийн үлдэгдэл	1,231,111.1	1,319,156.5	692,989.1	

Дээрх хүснэгтээс харахад тус дансны 2023 оны эхний үлдэгдэл 1,042,271.0 мянган төгрөг, захиалагчийн хяналт хийгдэж буй ТАХ-ний төсөв болон тоо хэмжээнээс хамааран 2024-2025 онд орлого өссөн байна. Зарцуулалтын хувьд 2024, 2025 онд захиалагчийн хяналт хэрэгжүүлэгч байгууллагуудад санхүүжилтийг түлхүү олгосон байна. Төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжүүлэх төсөл, арга хэмжээг төлөвлөх, санхүүжүүлэх, хянах, тайлагнах журмын 2 дугаар зүйлийн 2.10.5³-д заасны дагуу ерөнхий орлогын данс руу 2023-2025 онд орлого болгон нийт 1,854,324.3 мянган төгрөг төвлөрүүлсэн

Барилга, хот байгуулалтын сайдын 2022 оны 83 дугаар тушаал батлагдсан “Барилгын захиалагчийн хяналтын талаар авах арга хэмжээний тухай” журмын 2 дугаар зүйлийн 2.1.4⁴

³ 2.10.5.Төсвийн захирагч нь захиалагчийн хяналт хэрэгжүүлсэн төсөл, арга хэмжээ хэрэгжсэний дараа захиалагчийн хяналтын үлдэгдэл санхүүжилтийг тухайн төсвийн жилд багтаан улсын болон орон нутгийн төсөвт төвлөрүүлнэ.

⁴ “Барилга байгууламжийн захиалагчийн хяналтын зардлыг гүйцэтгэгч байгууллагын дансанд бүрэн шилжүүлэх, хяналтын зардлыг зориулалт бусаар захиран зарцуулахгүй байх”

дэх заалтыг зөрчин аймгийн Засаг даргын 2023 оны А/576 тоот захирамжаар шууд шилжүүлэг хийн Турк улс руу туршлага судлах, сургалтад суух 3 хүний зардалд 22,350.0 мянган төгрөгийг зориулалт бусаар зарцуулсан байна.

Нийт 22 ТАХ-ний 30,876.37 мянган төгрөгийн захиалагчийн хяналтын зардлыг техник хяналтын данс руу шилжүүлээгүй хөрөнгө оруулалтын үндсэн дансанд үлдсэн байна.

АУДИТЫН ИЛРҮҮЛЭЛТ

- Аймгийн ЗДТГ нь 2024, 2025 онд нийт 98,878.6 мянган төгрөгийн захиалагчийн хяналтын зардлыг Сангийн сайдын 2025 оны 112 дугаар тушаалаар баталсан “Төсвийн зарим ангилал шинэчлэн батлах” зардлын зориулалт болон арга хэмжээний ангиллын дагуу “82404-Барилгын техник хяналт”-д зарцуулалтын эрхээ тавиулаагүй, “80101-Үндсэн үйл ажиллагааны зардал” арга хэмжээнээс зарцуулсан байна.
- Аймгийн ГХБХБГ нь 2023-2025 онд нийт 177,800.0 мянган төгрөгийн захиалагчийн хяналтын санхүүжилтийг байгууллагын үндсэн дансаар авч Засгийн газрын 2023 оны 12 дугаар сарын 13-ны өдрийн 444 дүгээр тогтоолоор баталсан “Төрийн сангийн үйл ажиллагааны журам”-ын 2.12.1 дэх заалт “Төсвийн захирагч нь Төсвийн тухай хуулийн 47 дугаар зүйлд заасан нэмэлт төсвийг өөрийн нэмэлт төсвийн дансаар дамжуулан хөтөлбөр, зориулалт, эдийн засгийн ангиллын дагуу зарцуулна” гэсэн заалтыг мөрдөж ажиллаагүй байна.
- Аймгийн Засаг даргын 2023 оны А/576 тоот захирамжаар Турк улс руу туршлага судлах, сургалтад суух 3 хүний зардалд 22,350.0 мянган төгрөгийг зориулалт бусаар санхүүжүүлсэн байна.
- Засгийн газрын 2023 оны 278 дугаар тогтоолоор баталсан “Төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжүүлэх төсөл, арга хэмжээг төлөвлөх, санхүүжүүлэх, хянах, тайлагнах журам”-ын 4 дүгээр зүйлийн 4.2.2.5. дахь заалтыг бүрэн мөрдөөгүй 100100051414 Өв.Техник хяналт данснаас зураг төсвийн зардал -473,649.8 мянган төгрөг, санхүүжилтийн үлдэгдэл-146,315.8 мянган төгрөгийг шилжүүлсэн байна.
- Аймгийн СТСХ нь аймгийн ЗДТГ болон ГХБХБГ-тай хоорондын тооцоог бүрэн тулган баталгаажуулж, акт үйлдээгүй байна.
- Нийт 22 ТАХ-ний 30,876.37 мянган төгрөгийн захиалагчийн хяналтын зардлыг техник хяналтын данс руу шилжүүлээгүй хөрөнгө оруулалтын үндсэн дансанд үлдсэн байна.

3.3. Захиалагчийн хяналтын зардлыг батлагдсан зориулалтын дагуу зарцуулсан байна.

Барилга, хот байгуулалтын сайдын 2022 оны 04 сарын 11-ны өдрийн 83 дугаар тушаалын хавсралтаар “Барилга байгууламжийн захиалагчийн хяналтын зардлаас санхүүжүүлэх зардлын нэр төрөл”-ийг баталсан. Барилгын ажлын захиалагчийн дүрмийн 2 дугаар зүйлийн 2.7-д “Захиалагчийн санхүүжилтийн эх үүсвэр нь барилга байгууламжийн төсөвт өртөгт тусгагдсан байх бөгөөд зардлыг зориулалтын дагуу ашиглана” гэж заасан байна.

Аймгийн хэмжээнд хэрэгжиж буй Улсын болон орон нутгийн төсвийн хөрөнгөөр санхүүжүүлсэн ТАХ-ний 2023-2025 онд Өв.Техник хяналтын зардлын дансанд төвлөрсөн орлогоос захиалагчийн хяналт хэрэгжүүлэгч аймгийн ЗДТГ-т нийт 98,878.6 мянган төгрөг, аймгийн ГХБХБГ-т нийт 752,075.6 мянган төгрөгийн санхүүжилтийг олгосон байна. Зарцуулалтын арга хэмжээ бүрээр аймгийн Засаг даргын хөрөнгө зарцуулах захирамжийг гаргасан байна.

Аймгийн хэмжээнд 2023-2025 онуудад нийт 842,166.6 мянган төгрөгийг захиалагчийн хяналтын зардлаас санхүүжүүлэн зориулалтын дагуу зарцуулсан байна. Зардлыг төрлөөр ангилбал:

Хүснэгт. Захиалагчийн хяналтын зардлын зарцуулалт. 2023-2025 он /мян.төг/

№	Арга хэмжээний нэр	Захиалагчийн хяналтын зарцуулалт	Эзлэх хувь
---	--------------------	----------------------------------	------------

1	Гэрээт ажиллагсдын цалин хөлс	148,604.8	17.6%
2	Компьютер, тоног төхөөрөмж	94,639.8	11.3%
3	Лабораторийн тоног төхөөрөмж, бараа материал	67,164.0	8.0%
4	Сургалт, зөвлөгөөн	53,153.3	6.3%
5	Томилолт	160,027.0	19.0%
6	Шатахуун	69,677.8	8.3%
7	Бичиг хэрэг	2,769.0	0.3%
8	Автомашин худалдан авах	170,000.0	20.2%
9	Автомашин сэлбэг хэрэгсэл	69,777.8	8.3%
10	Бусад зардал	6,353.0	0.7%
Нийт дүн		842,166.6	100%

Нийт зардлын ихэнх буюу 20.2 хувийг автомашин худалдан авах, 19.0 хувийг томилолт, 17.6 хувийг гэрээт ажиллагсдын цалин хөлс эзэлж байгаа бол бичиг хэргийн зардал хамгийн бага 0.3 хувийг эзэлж байна.

3.4. Захиалагчийн хяналтын зардлын зарцуулалтыг ил тод мэдээлсэн байна

Шилэн дансны тухай хуулийн 3 дугаар зүйлийн 3.1.1 дэх заалт, "Засгийн газрын 2016 оны 29 дүгээр тогтоолоор батлагдсан "Шилэн дансны цахим хуудсанд тавих мэдээллийн агуулга, нийтлэг стандартыг тогтоох журам"-ын заалтыг хэрэгжүүлэх зорилгоор www.shilendans.gov.mn цахим хуудсанд мэдээллийг оруулсан байх үүрэгтэй.

Захиалагчийн хяналтын зардлын 2023-2025 оны зарцуулалтын талаарх мэдээллийг аймгийн ЗДТГ, ГХБХБГ нь шилэн дансны нэгдсэн цахим хуудсанд бүрэн байршуулсан байна.

Мөн Шилэн дансны тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1-д "Байгууллага нь шилэн дансны мэдээллийг өөрийн цахим хуудсаар хүргэх"-ээр заасан байдаг бөгөөд аймгийн ЗДТГ нь <https://uvurkhangai.gov.mn/>, ГХБХБГ нь <https://ovorkhangai.gazar.gov.mn/> гэсэн өөрийн цахим хуудсаар дамжуулан ил тод байдлын ханган ажиллаж байна.

ДҮГНЭЛТ

- Орон нутгийн төсвийн хөрөнгө оруулалтаар санхүүжүүлэх ТАХ-д захиалагчийн хяналт хэрэгжүүлэхэд мөрдөгдөж буй хууль тогтоомж, дүрэм, журам хоорондын уялдаа холбоо хангагдсан, бодит хэрэгцээ шаардлагад нийцсэн байна.
- Аймгийн ТЕЗ болон аймгийн ЗДТГ-ын ХБТХОХ нь орон нутгийн төсвийн хөрөнгө оруулалтаар аймаг, суманд хэрэгжүүлсэн нийт төсөл, арга хэмжээг судлан, дүн шинжилгээ хийж холбогдох байгууллага, албан тушаалтнуудыг захиалагчийн хяналт хэрэгжүүлэх талаар бодлогын түвшинд мэдээллээр ханган, заавар, чиглэлийг өгч ажиллах шаардлагатай байна.
- Төсвийн хөрөнгө оруулалтын ТАХ-ний тоо хэмжээнээс хамааран захиалагчийн хяналт хэрэгжүүлэгч мэргэжлийн боловсон хүчний хүртээмжтэй байдлыг харгалзан үзэж хяналтын гэрээт инженер авч ажиллуулан, шаардлагатай машин, техник тоног, төхөөрөмжөөр хангасан байна.
- Зөвлөх үйлчилгээний эрх бүхий байгууллага /иргэн, хуулийн этгээд/-р захиалагчийн хяналтыг гэрээний үндсэн дээр төлөөлүүлэн хэрэгжүүлэх талаар судлан үзэж, хэрэгжүүлэх нь зүйтэй юм.

- Захиалагчийн хяналт хэрэгжүүлдэг аймгийн ГХБХБГ болон ХБТХОХ-ийн хоорондын уялдаа хангалтгүй, дотоод хяналт сул байна. Үүнээс шалтгаалж захиалагчийн хяналтын зардлыг гэрээнд бүрэн тусгаагүй, хяналт хийгдсэн нь бүрэн нотлогдохгүй, үүрэг даалгаврын хэрэгжилтийг хангасан талаарх баримт материал байхгүй байна.
- Аймгаас орон нутгийн төсвийн хөрөнгө оруулалт, ОНХС, авто замын сангаас хэрэгжүүлсэн зарим төсөл, арга хэмжээний захиалагчийн хяналтын зардлыг хууль тогтоомж, холбогдох журамд нийцүүлэн гэрээнд бүрэн тусгаагүй, сумдын түвшинд энэхүү зохицуулалтын хэрэгжилт хангалтгүй байна.
- Орон нутгийн төсвийн хөрөнгөөр санхүүжүүлсэн захиалагчийн хяналтын зардлыг хяналт хэрэгжүүлэгч байгууллагууд зориулалтын дагуу зарцуулсан боловч аймгийн СТСХ-ээс захиалагчийн хяналтын зардлыг гэрээний дагуу бүрэн санхүүжүүлээгүй, хоорондын тооцоог бүрэн хийж баталгаажуулаагүй байна.

ЗӨВЛӨМЖ

АЙМГИЙН ЗАСАГ ДАРГА О.ПҮРЭВДОРЖ ТАНАА:

- Засгийн газрын 2023 оны 278 дугаар тогтоолоор баталсан "Төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжүүлэх төсөл, арга хэмжээг төлөвлөх, санхүүжүүлэх, хянах, тайлагнах журам"-д заасны дагуу орон нутгийн төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжсэн төсөл, арга хэмжээнүүдийн харьцуулсан судалгаа, дүн шинжилгээ хийж, захиалагчийн хяналтын талаар сумдад нэгдсэн байдлаар чиглэл, заавар өгч ажиллах.
- Аймгийн орон нутгийн хөрөнгө оруулалтаар суманд эрх шилжсэн болон сумдын ОНХС-ийн хөрөнгөөр хэрэгжүүлэх төлөвлөлтийн шаардлага хангасан, батлагдсан зураг төсөвтэй барилга байгууламж, засвар, шугам болон бусад байгууламжийн төсөл, арга хэмжээнүүдийн захиалагчийн хяналтыг гэрээний үндсэн дээр мэргэжлийн байгууллагаар хийлгэх тал дээр нэгдсэн арга хэмжээ авч ажиллах. /албан даалгавар өгөх, журамлах, гүйцэтгэлийн төлөвлөгөөнд тусгах гэх мэт/
- Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах тухай хуулийн 39 дүгээр зүйлийн 39.5 дугаар заасны дагуу захиалагчийн хяналт хэрэгжүүлэх этгээд, хэлбэрийг хэлбэрийг гүйцэтгэгчтэй байгуулах гэрээнд тусгаж байх.
- Орон нутгийн төсвийн хөрөнгөөр хэрэгжиж буй ТАХ-ний гэрээг гүйцэтгэгчтэй байгуулахдаа гүйцэтгэгчээс ирүүлсэн мэргэжлийн төсөвчний хийсэн төсвийн товчооны дагуу гэрээний үнийг задалж тусгах байх. /ГХБХБГ, ХБТХОХ, сумд/
- Захиалагчийн хяналтын зардлаас санхүүжилт олгохдоо аймгийн СТСХ нь аймгийн ЗДТГ болон ГХБХБГ-тай хоорондын тооцоог бүрэн тулган баталгаажуулж, акт үйлдэж байх.

СУМДЫН ЗАСАГ ДАРГА НАРТ:

- Суманд хэрэгжих ТАХ-ний худалдан авах ажиллагааг зохион байгуулж буй үнэлгээний хороо нь оролцогчоос ирүүлсэн, мэргэшсэн төсөвчнөөр баталгаажсан төсөвт өртгийн нэгдсэн товчоонд тусгагдсан зардлуудыг зохих хувь хэмжээгээр зөв тооцсон эсэхийг шалган, гүйцэтгэгчтэй гэрээг байгуулахдаа тухайн төсөвчний боловсруулсан төсвийн нэгдсэн товчоонд үндэслэн гэрээний үнийн задаргааг бүрэн тусгах.
- Сумдын ОНХС-ийн хөрөнгөөр хэрэгжиж буй төлөвлөлтийн шаардлага хангасан батлагдсан зураг төсөвтэй барилга байгууламж, засвар, шугам болон бусад

байгууламжийн төсөл, арга хэмжээнүүдийн захиалагчийн хяналтыг гэрээний үндсэн дээр мэргэжлийн байгууллагаар /ГХБХБГ/ гүйцэтгүүлэх.

- Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах тухай хуулийн 39 дүгээр зүйлийн 39.5 дугаар заасны дагуу захиалагчийн хяналт хэрэгжүүлэх этгээд, хэлбэрийг гүйцэтгэгчтэй байгуулах гэрээнд тусгаж байх.

АЙМГИЙН ГХБХБГ-ЫН ДАРГА Т.АРИУНБОЛД ТАНАА:

- Засгийн газрын 2023 оны 278 дугаар тогтоолоор баталсан "Төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжүүлэх төсөл, арга хэмжээг төлөвлөх, санхүүжүүлэх, хянах, тайлагнах журам"-ын 5 дугаар зүйлийн 5.3.7-д заасны дагуу гүйцэтгэгч байгууллагад өгөгдсөн үүрэг даалгавар, түүний биелэлтийн талаар тухай бүрд нь тэмдэглэн, ажлын гүйцэтгэлд хавсаргаж байх. Үүнтэй холбоотой дотоод хяналтыг сайжруулах. /захиалгын хяналтын тайланд үүрэг даалгаврын биелэлтийг бүрэн бичиж, баталгаажуулж байх./
- Төсвийн тухай хуулийн 47 дугаар заалтыг мөрдөж ажиллан захиалагчийн хяналтын зардлын санхүүжилтийг өөрийн нэмэлт төсвийн дансаар дамжуулан авч байх.

АЙМГИЙН ЗДТГ-ЫН ДАРГА Ц.ГАНБОЛД ТАНАА:

- Сангийн сайдын 2025 оны 112 дугаар "Төсвийн зарим ангилал шинэчлэн батлах" тухай тушаалаар батлагдсан зардлын зориулалт болон арга хэмжээний ангиллын дагуу "82404-Барилгын техник хяналт" хөтөлбөр зориулалтаар захиалагчийн хяналтын зардлын санхүүжилтийг зарцуулж байх.
- Төсвийн тухай хуулийн 47 дугаар заалт, Засгийн газрын 2023 оны 12 дугаар сарын 13-ны өдрийн 444 дүгээр тогтоолоор баталсан "Төрийн сангийн үйл ажиллагааны журам"-ын 2.12.1 дэх заалтыг мөрдөн, Сангийн сайдын 2025 оны 112 дугаар тушаалаар баталсан "Төсвийн зарим ангилал шинэчлэн батлах" тухай тушаалаар батлагдсан зардлын зориулалт болон арга хэмжээний ангиллын дагуу "82404-Барилгын техник хяналт" хөтөлбөр зориулалтаар, нэмэлт санхүүжилтийн дансаар нь захиалагчийн хяналт хэрэгжүүлэгч байгууллагуудад захиалагчийн хяналтын зардлаас зарцуулах эрхийг олгож байх.

АЙМГИЙН ХУДАЛДАН АВАХ АЖИЛЛАГААНЫ ГАЗАРТ:

- Худалдан авах ажиллагаа зохион байгуулж буй үнэлгээний хороо нь худалдан авах ажиллагаанд ирүүлсэн мэргэшсэн төсөвчнөөр баталгаажсан төсөвт өртгийн нэгдсэн товчоонд тусгасан зардлуудыг зохих хувь хэмжээг зөв тооцсон эсэхийг шалган, шалгарсан оролцогчийн ирүүлсэн төсөвт өртгийн нэгдсэн товчоог захиалагчид хүргүүлж байх.

ҮНДЭСНИЙ АУДИТЫН ГАЗРЫН ХАРЬЯА ӨВӨРХАНГАЙ АЙМАГ ДАХЬ ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР